

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष

२०७४ / ०७५

नेपाल सरकार

कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय

पशु सेवा विभाग

पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय

केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला

त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ

फोन नं. ०१-४२५२३४८

Website: www.cbpl.gov.np

Email: info@cbpl.gov.np

पृष्ठभूमि

नेपालमा पशुपंक्षीमा लाग्ने विभिन्न रोगहरूका कारण पशु उत्पादन, जन स्वास्थ्य र पशु तथा पशुजन्य पदार्थको व्यापारमा प्रतिकूल असर परिरहेको छ भने पशु रोग नियन्त्रण र उन्मुलनका लागि गुणस्तरीय र विश्वसनिय खोपहरूको स्वदेशमै उत्पादन व्यवस्था हुनु पर्ने आवश्यकता छ । प्रारम्भमा गौगोटी रोगको नियन्त्रण र उन्मुलनको सिलसिलामा सन् १९६३ मा रोग निदान प्रयोगशालाको स्थापना भयो जसको मुख्य लक्ष्य पशुपंक्षीहरूको रोग पहिचान गर्नु र गौगोटी रोग उन्मुलनको लागि बाखाको टिष्युबाट भ्याक्सीन उत्पादन गर्नु थियो । सन् १९६७ बाट यस प्रयोगशालाले एच.एस भ्याक्सीन उत्पादन सुरु गर्यो साथै सन् १९६८ बाट रानीखेत र फावल पक्स भ्याक्सीन उत्पादन सुरु गर्यो । सन् १९७१ मा यस प्रयोगशालालाई भिन्न प्रयोगशालाको रूपमा विकास गरी केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाको रूपमा स्थापित गरियो ।

सुरुमा यस जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाले थोरै मात्रामा भ्याक्सीन उत्पादन गर्थ्यो भने सन् १९८५ पछि पहिलो पशु विकास आयोजनाको सहयोगमा मेशीन र उपकरणहरू थप गरिएपछि उत्पादन बढ्दै गयो । कुखुराको भ्याक्सीनहरू सुरुमा लोकल अण्डाबाट बनाउने गरिन्थ्यो भने सन् १९९७ पछि एस.भि.एस.एल.डि.सि आयोजनाको आर्थिक सहयोगमा एस.पि.एफ अण्डाबाट बनाउन थालियो । सन् १९९५ मा पि.पि.आर रोग नेपालमा देखा परेपछि सो रोग नियन्त्रणको लागि सन् २००० मा यस प्रयोगशालामा एस.भि.एस.एल.डि.सि आयोजनाको प्राविधिक र आर्थिक सहयोगमा टिष्यु कल्चर युनिटको स्थापना गरियो र पि.पि.आर रोग बिरुद्धको होमोलोगस टिष्यु कल्चर भ्याक्सीन उत्पादन सुरु गरेर नेपाल दक्षिण एसियामा पि.पि.आर रोग बिरुद्धको भ्याक्सीन बनाउने पहिलो देश बन्यो । अहिले यस प्रयोगशालाले महामारीको बेलामा लगाउने पि.पि.आर हाइपरईम्युन सिरा पनि उत्पादन गर्दछ । सन् २००६ बाट यस प्रयोगशालाले एच.एस. एरोसोल भ्याक्सीन उत्पादन सुरु गर्यो भने सन् २००८ बाट रानीखेत आई.टु भ्याक्सीन उत्पादन सुरु गर्यो । सुरुमा यस प्रयोगशालाबाट उत्पादन हुने भ्याक्सीनहरू निःशुल्क वितरण गरिन्थ्यो भने सन् १९८९ पछि केही भ्याक्सीनहरू बाहेक अरु सम्पूर्ण भ्याक्सीनहरू न्युनतम मुल्य लिई वितरण गर्न थालियो । हाल यस प्रयोगशालाले नेपालमा पि.पि.आर, स्वाईन फिवर, एच.एस., बि.क्यु र रानीखेत रोगहरू बिरुद्धको राष्ट्रिय रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको लागि पि.पि.आर, स्वाईन फिवर, एच.एस.बि.क्यु संयुक्त र रानीखेत आ.ई.टु भ्याक्सीनहरू निःशुल्क उपलब्ध गराईरहेको छ ।

यस प्रयोगशाला नेपालमा पशुपंक्षीको खोप उत्पादन गर्ने एक मात्र प्रयोगशाला हो जसले गौगोटी रोग उन्मुलन गर्न र अन्य विभिन्न पशुपंक्षीका रोगहरू नियन्त्रणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको पाइन्छ । यस प्रयोगशालाले विश्व पशु स्वास्थ्य संगठनको मापदण्ड, निर्देशिका र सुझाव अनुरूप राष्ट्रिय स्तरमा पशु खोप उत्पादन गर्दै समय सापेक्ष रूपमा गुणस्तरीय उत्पादन गर्दै आइरहेको छ । सिमित श्रोत, साधन र जनशक्ति भएको हालको स्थितिमा केन्द्रीकृत रूपमा पशुपन्छीका भ्याक्सीन तथा जैविकी पदार्थको उत्पादन र विकासका

लागि राष्ट्रिय निकायको रुपमा काम गर्ने र तत् सम्बन्धी सम्पूर्ण जिम्मेवारी बहन गर्ने यस प्रयोगशालाको उद्देश्य रहेको छ।

यस प्रयोगशालाबाट स्थापनाकाल देखि उत्पादन गरिएको विभिन्न भ्याक्सीनहरूको नामावली यस प्रकार रहेका छन्:

सि.नं.	भ्याक्सीनको नाम	उत्पादन वर्ष (सन्)
१	गौगोटी (Rinderpest)	१९६१
२	एच.एस. (Hemorrhagic Septicemia)	१९६७
३	रानीखेत (New Castle Disease)	१९६८
४	फावल पक्स (Fowl Pox)	१९६८
५	बि.क्यु (Black Quarter)	१९८४
६	एन्थ्राक्स स्पोर (Anthrax)	१९८९
७	स्वाईन फिवर (Swine Fever)	१९९८
८	रानीखेत लासोटा (New Castle Disease Lasota)	१९९८
९	गम्बोरो (Infectious Bursal Disease)	१९९८
१०	एच.एस.बि.क्यु संयुक्त (HS and BQ Combined)	१९९९
११	पि.पि.आर (Peste des Petits Ruminants)	२०००
१२	एच.एस. एरोसोल (HS aerosol)	२००६
१३	रानीखेत आ.ई.टु (New Castle Disease I2)	२००८

उद्देश्य

यस प्रयोगशालाको मुख्य उद्देश्य भनेको भेटेरिनरी भ्याक्सीन तथा जैविक पदार्थको उत्पादनको लागि राष्ट्रिय निकाय (National Institute for Biologicals) को रुपमा काम गर्ने र तत् सम्बन्धी सम्पूर्ण जिम्मेवारी बहन गर्ने रहेको छ। यसका मुख्य कार्यहरू यसप्रकार रहेका छन्।

- राष्ट्रिय आवश्यकता अनुसार भेटेरिनरी भ्याक्सीन तथा सिरमको आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने।
- भ्याक्सीन उत्पादनमा विविधिकरण तथा गुणस्तर सुधार गर्ने।
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रयोगशालाहरूसंग समन्वयन गरी भ्याक्सीन उत्पादन प्रविधिलाई Harmonize तथा Standardize गरी परिमार्जित Production Protocol तयार गर्ने।
- भ्याक्सीन तथा सिरम उत्पादन गर्न आवश्यक सिडहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने।
- भ्याक्सीन तथा सिरम उत्पादन, आयात निर्यातको राष्ट्रिय नीति तथा मापदण्ड तयार गर्न सहयोग गर्ने।

- राष्ट्रिय आवश्यकता अनुसार जनस्वास्थ्यसंग सरोकार राख्ने अन्य भ्याक्सीनहरुको उत्पादन गर्ने ।
- भ्याक्सीन तथा सिरम आपूर्ति व्यवस्था गर्ने ।
- खोप उत्पादनका नविनतम प्रविधिहरुको बिकास गरी नयां खोपहरुको उत्पादन गर्ने ।
- पशु रोग नियन्त्रणका लागि चाहिने जैविक पदार्थहरु उत्पादन गर्ने ।
- खोपहरु उत्पादनको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थहरुको खरिद तथा संचयको व्यवस्थागर्ने।
- प्रयोगशाला जनावरहरुको प्रजनन् तथा पालन पोषणको व्यवस्था मिलाउने ।
- आवश्यकता अनुसार विभिन्न प्रयोगशालालाई ल्याव एनिमल आपूर्ति गर्ने ।
- उत्पादित खोपहरुको बजार विस्तार तथा विक्रि वितरण सम्बन्धि आवश्यक व्यवस्था गर्ने।

उक्त कार्य सम्पन्न गर्न यस प्रयोगशालाको को संगठनात्मक र व्यवस्थापकीय संरचना तथा कार्य विवरण देहाय बमोजिमको छ ।

(क) शाखाहरु

(१) पोल्ट्री भ्याक्सीन शाखा

- राष्ट्रको बढदो पोल्ट्री इण्डस्ट्रीज तथा पोल्ट्रीहरुको संरक्षण गर्न पोल्ट्रीका संक्रामक रोगहरुको विरुद्ध खोपहरु उत्पादन गर्ने ।
- पोल्ट्री भ्याक्सीन तथा सिरम उत्पादन गर्न आवश्यक सिडहरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- उत्पादीत खोपको प्रभावकारीता तथा गुणस्तर यकिन गर्ने ।
- भ्याक्सीन उत्पादनमा विविधिकरण तथा गुणस्तर सुधार गर्ने ।

(२) टिष्युकल्चर तथा विषाणुजन्य भ्याक्सीन शाखा

- भ्याक्सीन उत्पादनको लागि आवश्यक टिष्युकल्चर उत्पादन तथा संरक्षण गर्ने ।
- पि.पि.आर. तथा स्वाईन फिभर भ्याक्सीन तथा सिरम उत्पादन गर्न आवश्यक सिडहरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- माग तथा बजेट व्यवस्था अनुरूप खोप उत्पादन गर्ने ।
- उत्पादीत खोपको प्रभावकारीता तथा गुणस्तर यकिन गर्ने ।
- भ्याक्सीन उत्पादनमा विविधिकरण तथा गुणस्तर सुधार गर्ने ।

(३) व्याक्टेरीयोलोजिकल भ्याक्सीन शाखा

- व्याक्टेरियल भ्याक्सीन तथा सिरम उत्पादन गर्न आवश्यक सिडहरुको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने । माग तथा बजेट व्यवस्था अनुरूप खोप उत्पादन गर्ने ।
- उत्पादीत खोपको प्रभावकारीता तथा गुणस्तर यकिन गर्ने ।
- भ्याक्सीन उत्पादनमा विविधिकरण तथा गुणस्तर सुधार गर्ने ।

(४) भ्याक्सीन बिक्री बितरण शाखा

- प्रयोगशालामा उत्पादित खोपहरुको बिक्री बितरणको व्यवस्था गर्ने ।
- कृषक तथा वितरकसम्म खोपहरु सर्व सुलभ रुपमा पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाउने ।
- संकलित राजश्व बैक दाखिला गर्ने र अभिलेख राख्ने ।
- वजार विस्तार तथा प्रचार प्रसार कार्य गर्ने ।

जनशक्ति

यस प्रयोगशालाको प्रस्तावित दरवन्दी विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	पद	दरवन्दी	श्रेणी	पद पुर्तिको अवस्था	रिक्त
१	प्रमुख पशु चिकित्सक	१	रा.प.प्रथम	१	-
२	वरिष्ठ पशु चिकित्सक	१	रा.प.द्वितीय	१	-
३	पशु चिकित्सक	४	रा.प.तृतीय	४	-
४	लेखापाल	१	रा.प.अनं. प्रथम	१	-
५	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	६	रा.प.अनं. प्रथम	६	-
६	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	७	रा.प.अनं. द्वितीय	६	१
७	खरिदार	१	रा.प.अनं. द्वितीय	१	-
८	चालक	१	श्रेणीविहिन	१	-
९	कार्यालय सहयोगी	६	श्रेणीविहिन	२	४
		२८		२३	५

यस प्रयोगशालामा हाल कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

सि.नं.	कर्मचारीको नाम थर	पद
१	डा.उमेश दाहाल	प्र.प.चि.
२	डा. मोहन देव लेखक	ब.प.चि.
३	अशोक प्रसाद श्रेष्ठ	प.चि.
४	शिला पन्थ	प.चि.
५	डा. सुलोचना श्रेष्ठ	प.चि.
६	गोपी कृष्ण सेठाई	प.चि.
७	खुमकान्त कँडेल	लेखापाल
८	सुर्य प्रसाद लामा	प.प्रा.स्वा.

९	गोविन्द झा	प.प्रा.स्वा.
१०	सगिता नेपाल	प.प्रा.स्वा.
११	तुलसा उपाध्याय	प.प्रा.स्वा.
१२	तीर्थ बहादुर कार्की	प.प्रा.स्वा.
१३	शुशिला के.सी.	प.प्रा.स्वा.
१४	उत्तम कटुवाल	खरिदार
१५	रमला न्यौपाने	ना.प्रा.स्वा.प्रा.
१६	काली कुमारी महर्जन	ना.प्रा.स्वा.प्रा.
१७	इन्दु मगर	ना.प्रा.स्वा.प्रा.
१८	ओम प्रकास मुल	ना.प्रा.स्वा.प्रा.
१९	लक्ष्मीचन्द्र अधिकारी	ना.प्रा.स्वा.प्रा.
२०	उमेश धिताल	ना.प्रा.स्वा.प्रा.
२१	प्रताप सिंह तामाङ	हलुका सवारी चालक
२२	राजु पोडे	का.स.
२३	पदम बहादुर श्रेष्ठ	का.स.

केन्द्रिय जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाबाट उत्पादित भ्याक्सिन सम्बन्धी विवरण तथा बिक्री मूल्य

यस प्रयोगशालाबाट बिक्री वितरण गरिने खोपहरुको मूल्य पशु सेवा विभागको मिति ०६१/२/२८ को निर्णय अनुसार तपसिल बमोजिम रहेको छ ।

तपसिल

क्र.सं.	भ्याक्सीनको नाम	मात्रा	खुद्रा मूल्य (रु)
१.	एच. एस. भ्याक्सीन	२० मात्रा ५० मात्रा	४०/- ९०/-
२.	एच. एस. एरोसोल	५० मात्रा	९०/-
३.	एच.एस.एण्ड वि.क्यू. कम्वाइन्ड	२० मात्रा ५० मात्रा	७५/- १५०/-
४.	पि.पि.आर. भ्याक्सीन*	५० मात्रा १०० मात्रा	१४०/- २५०/-
५.	एनथ्राक्स भ्याक्सीन*	५० मात्रा	२००/-
६.	स्वाईन फिभर भ्याक्सीन	२० मात्रा	२१०/-
७.	रानीखेत एफ स्ट्रेन	२०० मात्रा ५०० मात्रा १००० मात्रा	६५/- १२५/- २००/-
८.	रानीखेत आर.टु.वि.स्ट्रेन	५०० मात्रा	१००/-
९.	फाउल पक्स	२०० मात्रा	१२०/-
१०.	गम्बोरो लाईभ (इन्टरमिडिएट)स्ट्रेन	२०० मात्रा ५०० मात्रा १००० मात्रा	१००/- २१५/- ४१५/-
११.	रानीखेत लासोटा स्ट्रेन	२०० मात्रा ५०० मात्रा	६५/- १२५/-
१२.	रानीखेत आ.ई.टु	१०० मात्रा	४०/-

माथी उल्लेखित भ्याक्सीनहरु (* चिन्ह बाहेकका) स्टकिष्टलाई मात्र बिक्री वितरण गरि न्छन् ।
सर्वसाधारणहरुले स्टकिष्टहरुबाट मात्र खरिद गर्न सक्नेछन् ।

*यि भ्याक्सीनहरु हाललाई स्टकिष्टहरुलाई बिक्री गरिदैन तर पशु सेवा विभाग अन्तरगतका निकाय वा गैर सरकारी संस्थाहरुलाई नियन्त्रित रुपमा शुल्क लिई वितरण गरिन्छ ।

केन्द्रिय जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाद्वारा उत्पादित खोपहरूको विक्रि वितरण गर्न हालसम्म नियुक्त भएका स्टकिष्टहरूको विवरण

सि.नं.	नाम	ठेगाना	फोन नं.
१.	एग्रो भेटेरिनरी कन्सर्न	विराटनगर-८	०२१-५२४६४८
२.	बनेपा भेटेरिनरी ड्रग सप्लायर्स	बनेपा-१०	०११-६६३४६८
३.	मुनाल वायो भेट	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	०१-४२६१०७१
४.	सुनगाभा भेट, डिष्ट्रीब्युटर	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	०१-४२६०८७७
५.	तुलसी भेट कन्सर्न	नारायणगढ, चितवन	०५६-५२५६२८
६.	वीरगंज भेट फर्मा	वीरगंज, पर्सा	०५१-५२२५२२
७.	पशुपति भेट सप्लायर्स	पोखरा, कास्की	०६१-५३०३४९
८.	नेपाल एग्रो भेट फर्मा	वुटवल-८	०७१-५४५५२१
९.	हिमालयन एग्रोभेट	नेपालगंज, रुपन्देही	०८१-५२२९७६
१०.	पेट भेट सेन्टर	धनगढी-१, कैलाली	०९१-५२३७६३

अनुसुचि २
नियम २१ को उपनियम (२) र नियम २५ को उपनियम १ संग सम्बन्धित
नेपाल सरकार

कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय

पशु सेवा वभाग

पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय

केन्द्रिय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला को आ.व. २०७४/२०७५ को वा र्षक लक्ष्य प्रगति प्रतिवेदन

बजेट उपशिर्षक नं.: ३२७१०१३। ३२७१०१४

क्र.सं	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शिर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक प्रगती		दोस्रो चौमासिकको प्रगति		तृतीय चौमासिकको लक्ष्य			तृतीय चौमासिकको प्रगति		वा र्षक			
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारीत	परिमाण	भारीत	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारीत	सम्पन्न परिमाण	भारीत प्रगति	भौतिक प्रगति %	भारित प्रगति %
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
अ)	पुँजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू																		
८.२.२.२१४	स्विकृत खरिद गुरु योजना अनुसार केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला त्रिपुरेश्वरमा खोरेत भ्याक्सीन उत्पादन गर्न मोडुलर प्रयोगशाला निर्माण (भवन निर्माण कार्यालय प्रयोजन)	२९२११	प्रतिशत	१००	८६.२९	४७६४.१०	४.३८	३.७८	२२.४५	३३.१२	२०	१७.२६	९५२.८२	७१.८८	६२.०३	९८.७१	८५.१८	९८.७१	९८.७१
८.२.२.२१५	अधुरो प्रशासनिक भवन निर्माण तथा तला थप(भवन निर्माण कार्यालय प्रयोजन)	२९२११	प्रतिशत	१००	१.४५	८०.००	०.३९	०.०१	२.०७	०.०३	४९	०.७१	३९.२८	६२.५४	०.९१	६५.००	०.९४	६५.००	६५.००
८.४.३.८	डबल क्याब गाडी खरिद (हलुका सवारी साधन)	२९४११	संख्या	१	१.०९	६०.००	१.००	०.९२	०.००	०.००		०.००		०.००	०.००	१.००	०.९२	१००.००	८४.६५

८.५.१ .३५४	स्विकृत खरिद गुरु योजना अनुसार मेशिनरी खरिद (कार्यालय सचालनसंग सम्बन्धि यन्त्र, उपकरण तथा मेशिनरी औजार)	29511	पटक	१	1.99	109.91	0.00	0.00	1.00	1.99		0.00		0.00	0.00	1.00	1.99	100.00	100.00
८.५.१ .३५५	कम्प्युटर, प्रिन्टर, मल्टी मिडिया, भ्याक्युम क्लिनर आदि खरिद (कार्यालय सचालनसंग सम्बन्धि यन्त्र, उपकरण तथा मेशिनरी औजार)	29511	पटक	१	0.06	3.46	1.00	0.06	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	1.00	0.06	100.00	100.00
क)	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:			203	90.88	5017.47	0.00	4.93	0.00	35.14		17.97	992.10		62.94	166.71	89.09	463.71	448.36
१.१.१ .४	रा.प.द्वितीय (प्रा.) (स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	1	0.09	4.86	0.00	0.03	1.00	0.03		0.03	१.४९	0.00	0.03	1.00	0.09	100.00	100.00
१.१.१ .६	रा.प.तृतीय (प्रा.) (स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	4	0.31	17.32	0.00	0.12	4.00	0.10		0.10	५.३३	0.00	0.10	4.00	0.31	100.00	100.00
१.१.१ .८	रा.प.अनं.प्रथम (प्रा.) (स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	1	0.06	3.34	0.00	0.02	1.00	0.02		0.02	१.०२	0.00	0.02	1.00	0.06	100.00	100.00
१.१.१ .९	रा.प.अनं.प्रथम (प्रा.)(स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	6	0.36	20.02	0.00	0.14	6.00	0.11		0.11	६.१६	0.00	0.11	6.00	0.36	100.00	100.00
१.१.१ .११	रा.अनं.द्वितीय (प्रा.)(स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	1	0.06	3.15	0.00	0.02	1.00	0.02		0.02	०.९७	0.00	0.02	1.00	0.06	100.00	100.00
१.१.१ .१२	रा.प.अनं.द्वितीय (प्रा.)(स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	7	0.40	22.04	0.00	0.15	7.00	0.12		0.12	६.७८	0.00	0.12	7.00	0.40	100.00	100.00
१.१.१ .१८	का.स.चतुर्थ श्रेणी (स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	2	0.08	4.61	0.00	0.03	2.00	0.03		0.03	१.४१	0.00	0.03	2.00	0.08	100.00	100.00
१.१.१ .२३	ह.स.चा.चतुर्थ श्रेणी (स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	1	0.05	2.60	0.00	0.02	1.00	0.01		0.01	०.८०	0.00	0.01	1.00	0.05	100.00	100.00
१.१.१ .३४	रा.प.प्रथम (स्थायी कर्मचारी)	21111	जना	1	0.10	5.70	0.00	0.04	1.00	0.03		0.03	१.७६	0.00	0.03	1.00	0.10	100.00	100.00

१.२.२ .१	महंगी भत्ता (महंगी भत्ता)	21113	जना	२४	0.05	2.88	0.00	0.02	24.00	0.02		0.02	०.९६	0.00	0.02	24.00	0.05	100.00	100.00
१.२.४ .३	अन्य भत्ता (अन्य)	21119	पटक	१२	0.02	1.20	4.00	0.01	4.00	0.01	४	0.01	०.४०	4.00	0.01	12.00	0.02	100.00	100.00
१.२.४ .२५	प्रयोगशाला जोखिम भत्ता	21119	संख्या	१९	0.25	13.58	0.00	0.09	0.00	0.08		0.08	4.29	0.00	0.08	19.00	0.25	100.00	100.00
१.३.१ .३	स्थायी कर्मचारी	21121	जना	२४	0.03	1.80	0.00	0.01	0.00	0.01	23	0.01	०.६०	24.00	0.01	24.00	0.03	100.00	100.00
२.१.१ .४	जारको पिउने पानी (धाराको महसुल)	22111	महिना	१२	0.01	0.66	4.00	0.00	4.00	0.00	४	0.00	०.२२	4.00	0.00	12.00	0.01	100.00	100.00
२.१.१ .५	ट्याडकरको पानी (धाराको महसुल)	22111	महिना	१२	0.03	1.63	4.00	0.01	4.00	0.01	४	0.01	०.५४	4.00	0.01	12.00	0.03	100.00	100.00
२.१.२ .१	बिजुली महसुल (बिजुली महसुल)	22111	युनिट	१२	1.30	72.00	4.00	0.43	4.00	0.43	४	0.43	२४.००	4.00	0.43	12.00	1.30	100.00	100.00
२.२.१ .५	ईमेल/ इन्टरनेट/वेबसाइट	22112	महिना	२	0.01	0.60	1.00	0.01	0.00	0.00		0.00		1.00	0.00	2.00	0.01	100.00	100.00
२.२.१ .१९	कार्यालयको टेलिफोन महसुल (टेलिफोन महसुल)	22112	पटक	१२	0.02	0.90	4.00	0.01	4.00	0.01	०	0.01	०.३०	4.00	0.01	12.00	0.02	100.00	100.00
२.२.४ .१	हुलाक / कुरियर खर्च (हुलाक / कुरियर खर्च)	22112	महिना	12	0.01	0.54	4.00	0.00	4.00	0.00	४	0.00	०.१८	4.00	0.00	12.00	0.01	100.00	100.00
२.३.३ .१	सवारी साधनको भाडा (सवारी साधनको भाडा)	२२१ २२	पटक	६	0.00	0.24	2.00	0.00	2.00	0.00	२	0.00	०.०८	2.00	0.00	6.00	0.00	100.00	100.00
२.३.३ .१.१	भ्याक्सन ढुवानी	२२१ २२	पटक	६	0.00	0.24	2.00	0.00	2.00	0.00	२	0.00	०.०८	2.00	0.00	6.00	0.00	100.00	100.00
२.४.१ .१४	जेनेरेटर डिजल (कार्यालयको इन्धन)	22211	लिटर	७८६ ०	0.12	6.60	0.00	0.04	262.00	0.04	०	0.04	२.२०	2620.00	0.04	5240.00	0.08	66.67	66.67
२.४.१ .१६	कार्यालयका सवारी साधनहरूको लागि पेट्रोल (कार्यालयको इन्धन)	22211	लिटर	९३६	0.02	0.99	312.00	0.01	312.00	0.01	०	0.01	०.३३	312.00	0.01	936.00	0.02	100.00	100.00

२.४.१ .१७	कार्यालयका सवारी साधनहरूको लागि डिजल (कार्यालयको इन्धन)	22211	लिटर	१९० ८	0.03	1.62	0.00	0.01	636. 00	0.01	०	0.01	०.५४	636.00	0.01	1272.0 0	0.02	66.67	66.67
२.४.१ .७८	मोबिल (कार्यालयको इन्धन)	22211	लिटर	१२०	0.01	0.67	40.0 0	0.00	40.0 0	0.00	०	0.00	०.२२	40.00	0.01	120.00	0.01	100.00	100.00
२.५.१ .१०	सवारी साधन मर्मत/पाटपुर्जा (सवारी साधन मर्मत)	२२२ १२	वटा	७	0.10	5.40	4.00	0.03	3.00	0.03	०	0.03	१.८०	0.00	0.04	7.00	0.10	100.00	100.00
२.५.२ .६	अन्य कार्यालय उपकरण मर्मत संभार(उपकरण फर्निचर मर्मत)	२२२ १२	महिना	12	0.11	6.00	4.00	0.04	4.00	0.04	०	0.04	२.००	4.00	0.03	12.00	0.11	100.00	100.00
२.५.२ .८	इलेक्ट्रीक सामान मर्मत (मेशिनरी उपकरण मर्मत)	२२२ १२	संख्या	१०	0.11	6.00	0.00	0.03	4.00	0.04	०	0.04	२.००	6.00	0.04	10.00	0.11	100.00	100.00
२.६.३ .४	सवारी साधन (बीमा सवारी साधन)	22213	वटा	६	0.01	0.47	6.00	0.01	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	6.00	0.01	100.00	100.00
२.७.१ .२	कार्यालय मसलन्द सामान खर्च (कार्यालय मसलन्द सामान खर्च)	22311	महिना	१२	0.05	3.00	4.00	0.02	4.00	0.02	४	0.02	१.००	4.00	0.02	12.00	0.05	100.00	100.00
२.७.१ .२५	अरु मालसामान खर्च (कार्यालय मसलन्द सामान खर्च)	22311	महिना	12	0.05	3.00	4.00	0.02	4.00	0.02	४	0.02	१.००	4.00	0.02	12.00	0.05	100.00	100.00
२.७.१ .२७	प्रयोगशाला व्यवस्थापन खर्च (कार्यालय मसलन्द सामान खर्च)	22311	पटक	३	0.01	0.45	1.00	0.00	1.00	0.00	४	0.02	१.००	1.00	0.00	3.00	0.01	100.00	100.00
२.७.१ .३०	स्टेशनरी (कार्यालय मसलन्द सामान खर्च)	22311	महिना	१२	0.05	3.00	4.00	0.02	4.00	0.02	१	0.00	०.१५	4.00	0.01	12.00	0.05	100.00	100.00
२.७.२ .१२	छपाई खर्च (छपाई खर्च)	22311	पटक	3	0.02	0.90	1.00	0.01	1.00	0.01	१	0.01	०.३०	1.00	0.01	3.00	0.02	100.00	100.00

२.८.१ .२	प्रयोगशाला परिक्षण तथा खोप उत्पादनको लागि ल्याव एनिमल आहारा ब्यवस्थापन (पशु तथा पंक्षीहरुको आहारा)	22312	महिना	12	0.18	9.86	4.00	0.06	4.00	0.06	४	0.06	३.२९	4.00	0.06	12.00	0.18	100.00	100.00
२.१०. १.१	इन्धन- अन्य प्रयोजन (बोइलर मसिन डिजल)	22314	लिटर	१२	0.09	4.80	4.00	0.03	4.00	0.03	४	0.03	१.६०	4.00	0.03	12.00	0.09	100.00	100.00
२.१०. १.४	ग्यास (इन्धन- अन्य प्रयोजन)	22314	वटा	१०	0.00	0.18	3.00	0.00	4.00	0.00	३	0.00	०.०६	3.00	0.00	10.00	0.00	100.00	100.00
२.११. ७.२	प्रयोगशाला र खोप उत्पादन कक्षको मर्मत सम्भार तथा सुधार	22321	पटक	1	0.09	5.00	1.00	0.09	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	1.00	0.09	100.00	100.00
२.११. ७.३१	ट्रान्सफर्मर क्षेत्रमा ढलान मर्मत सम्भार तथा सुधार (भवन)	22321	पटक	1	0.04	2.00	1.00	0.04	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	1.00	0.04	100.00	100.00
२.११. ७.३२	प्रयोगशाला परिसरमा ढलान मर्मत सम्भार तथा सुधार	22321	पटक	1	0.18	10.00	1.00	0.18	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	1.00	0.18	100.00	100.00
२.१३. १.५	कार्यालय सहयोगी (ब्यक्ति करार)	22412	जना	४	0.14	7.79	4.00	0.05	0.00	0.05	०	0.05	२.६१	0.00	0.04	4.00	0.14	100.00	100.00
२.१३. १.१० ४	माइक्रोवायोलोजिष्ट करार सेवा (१ जना) (ब्यक्ति करार)	22412	पटक	१	0.05	2.82	1.00	0.02	0.00	0.02	१	0.02	०.९४	0.00	0.02	1.00	0.05	100.00	100.00
२.१३. १.१० ५	वायोटेक्नोलोजिष्ट करार सेवा (१ जना) (ब्यक्ति करार)	22412	पटक	१	0.05	2.82	1.00	0.02	0.00	0.02	१	0.02	०.९४	0.00	0.02	1.00	0.05	100.00	100.00
२.१३. १.१० ६	भ्याक्सिन उत्पादन सहायक करार सेवा(१जना)(ब्यक्तिकरार)	22412	पटक	3	0.05	2.82	1.00	0.02	1.00	0.02	१	0.02	०.९४	1.00	0.02	3.00	0.05	100.00	100.00
२.१३. २.१०	कम्प्युटर फोटाकपी मेसिन मर्मत (सेवा करार)	22412	पटक	१	0.01	0.60	1.00	0.01	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	1.00	0.01	100.00	100.00

२.१४. १.७०	खोरेत भ्याक्सीन उत्पादन सम्बन्धी वैदेशिक तालिम (अधिकृतस्तर ४ जना)(कर्मचारी दक्षता वृद्धि तालिम) (प्रमाणपत्र दिने)	२२५ ११	पटक	१	0.16	9.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00		1.00	0.16	1.00	0.16	100.00	100.00
२.१५. २.२९ ९	भ्याक्सिन सम्बन्धी बजार प्रवर्धन अन्तरक्रिया (गोष्ठी तथा कार्यशाला)	२२५ १२	पटक	३	0.02	1.20	1.00	0.01	1.00	0.01	१	0.01	०.४०	1.00	0.01	3.00	0.02	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४०	खोपहरूको क्याटलग प्रकाशन (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	22522	पटक	१	0.01	0.80	1.00	0.01	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	1.00	0.01	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४१	खोपहरूको फ्ल्याक्सबोर्ड, पोस्टर, लिफलेट प्रकाशन (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	22522	पटक	३	0.02	0.90	1.00	0.01	1.00	0.01	१	0.01	०.३०	1.00	0.01	3.00	0.02	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४२	खोपहरूको क्याटलग परिमार्जन, बार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	22522	पटक	1	0.00	0.15	0.00	0.00	0.00	0.00	१	0.00	०.१५	1.00	0.00	1.00	0.00	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४३	संचार माध्यमबाट खोपहरूको प्रचार प्रसार गर्ने (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	22522	पटक	३	0.04	2.10	1.00	0.02	1.00	0.02	१	0.01	०.३०	1.00	0.01	3.00	0.04	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४४	माइस कोलोनी टेस्ट एनिमल सेललाइन संरक्षण व्यवस्थापन	22522	महिना	12	0.01	0.55	4.00	0.00	4.00	0.00	४	0.00	०.१८	4.00	0.00	12.00	0.01	100.00	100.00

२.१५. १९.१ ४६	उत्पादित खोपहरूको फिल्डमा गुणस्तर परिक्षण	22522	पटक	४	0.03	1.60	2.00	0.01	1.00	0.01	१	0.01	०.४०	1.00	0.01	4.00	0.03	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४७	प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीको स्वास्थ्य परिक्षण	22522	जना	२३	0.01	0.58	0.00	0.00	23.00	0.01		0.00		0.00	0.00	23.00	0.01	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४८	भ्याक्सिन उत्पादन व्यवस्थापन कार्यक्रम	22522	पटक	१२	0.04	2.30	4.00	0.01	4.00	0.01	४	0.01	०.७७	4.00	0.01	12.00	0.04	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ४९	खोप उत्पादनमा प्रयोग गरिने एन्टिबायोटिक्स लगायतका औषधि खरिद	22522	पटक	3	0.01	0.46	1.00	0.00	1.00	0.00	१	0.00	०.१५	1.00	0.00	3.00	0.01	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ५०	इलाइजा प्लेट तथा रिएजेन्ट खरिद	22522	पटक	1	0.05	2.50	0.00	0.00	1.00	0.05		0.00		0.00	0.00	1.00	0.05	100.00	100.00
२.१५. १९.१ ०६	कार्यक्रम संचालन कार्यविधि तयार गर्ने	22522	पटक	1	0.01	0.70	1.00	0.01	0.00	0.00		0.00		0.00	0.00	1.00	0.01	100.00	100.00
२.१६. ८.१२	हाईपर ईम्यून सिरा उत्पादन (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	लिट्र	0.05	0.02	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.05	0.02	1.00	0.05	0.02	0.05	0.02	100.00	100.00
२.१६. ८.१३	माईस कोलोनी तथा टेष्ट एनिमल (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	महिना	12	0.04	2.10	4.00	0.01	4.00	0.01	४	0.01	०.७०	4.00	0.01	12.00	0.04	100.00	100.00
२.१६. ८.१४	सेललाइन संरक्षण, उत्पादन तथा व्यवस्थापन (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	महिना	12	0.04	2.24	4.00	0.01	4.00	0.01	४	0.01	०.७६	4.00	0.01	12.00	0.04	100.00	100.00

२.१६. ८.८१	पि.पि.आर.भ्याक्सिन उत्पादन (राष्ट्रिय पि.पि.आर. रोग नियन्त्रण कार्यक्रममा निशुल्क वितरणको लागि समेत)(कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	7000	2.07	114.17	150 0.00	0.45	308 0.00	0.95	1,50 0	0.42	२३.०८	2420.00	0.67	7000.0 0	2.07	100.00	100.00
२.१६. ८.८३	ब्याक्टेरियल भ्याक्सिन (एच.एस., वि.क्यू., एनथ्र्याक्स, एच.एस.र.वि.क्यू. कम्बाइण्ड (राष्ट्रिय एच एस विक्यु नियन्त्रण कार्यक्रममा निशुल्क वितरणको लागि समेत)(कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	850	0.31	17.00	379. 60	0.12	231. 25	0.08	२५ ०	0.09	५.००	285.00	0.11	895.85	0.31	100.00	100.00
२.१६. ८.८६	स्वाईन फिभर भ्याक्सिन (राष्ट्रिय स्वाइन फिभर रोग नियन्त्रण कार्यक्रममा निशुल्क वितरणको लागि समेत)(कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	600	0.11	6.00	200. 00	0.04	200. 00	0.04	२० ०	0.04	२.००	200.00	0.04	600.00	0.11	100.00	100.00
२.१६. ८.८८	रानिखेत एफ स्ट्रेन भ्याक्सीन (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	1500 0	0.27	15.00	500 0.00	0.09	500 0.00	0.09	५० ००	0.09	५.००	5000.00	0.09	15000. 00	0.27	100.00	100.00
२.१६. ८.८९	रानिखेत आर.टु.वि. तथा लासोटा स्ट्रेन भ्याक्सीन (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	4000	0.18	10.00	169 6.40	0.06	100 0.00	0.05	१५ ००	0.07	३.७५	1703.60	0.08	4400.0 0	0.20	110.00	110.00

२.१६. ८.९०	हिट स्टेवल आई २ भ्याक्सिन उत्पादन (राष्ट्रिय रानिखेत रोग नियन्त्रण कार्यक्रममा निशुल्क वितरणको लागि समेत) (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	900	0.07	3.60	300.00	0.02	300.00	0.02	३००	0.02	१.२०	300.00	0.02	900.00	0.07	100.00	100.00
२.१६. ८.९१	गम्बोरो लाइभ तथा फवल पक्स भ्याक्सीन (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	7000	0.38	21.00	200.00	0.11	250.00	0.14	२५००	0.14	७.५०	2500.00	0.13	7000.00	0.38	100.00	100.00
२.१६. ८.९२	एच. एस. एरोसोल भ्याक्सीन उत्पादन (कच्चा पदार्थ बिउ बिजन तथा अन्य सामग्री खरिद खर्च)	22521	संख्या	50	0.03	1.50	0.00	0.00	0.00	0.00	५०	0.03	१.५०	50.00	0.03	50.00	0.03	100.00	100.00
२.१९. १.५३	खोपहरुको बजार अध्ययन तथा अनुगमन (अनुगमन मुल्याङ्कन खर्च)	22611	पटक	12	0.09	5.10	4.00	0.03	4.00	0.03	४	0.03	१.७०	4.00	0.03	12.00	0.09	100.00	100.00
२.१९. १.४२ ३	औषधि पसलहरुमा खोपको कोल्डचेन अनुगमन (अनुगमन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन खर्च)	२२६ ११	पटक	12	0.11	5.95	4.00	0.04	4.00	0.04	४	0.04	१.९९	4.00	0.04	12.00	0.11	100.00	100.00
२.१९. १.४४ ४	भ्याक्सिन ढुवानी निरीक्षण (अनुगमन मुल्याङ्कन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च)	२२६ ११	पटक	6	0.02	1.07	2.00	0.01	2.00	0.01	२	0.01	०.३५	2.00	0.01	6.00	0.02	100.00	100.00
२.१९. २.६२	बजार प्रवर्धन अन्तरक्रिया (आन्तरिक भ्रमण)	22612	पटक	3	0.01	0.60	1.00	0.00	1.00	0.00	१	0.00	०.२०	1.00	0.00	3.00	0.01	100.00	100.00
२.१९. २.६३	क्षेत्रिय समिक्षा गोष्ठीमा सहभागी हुने (आन्तरिक भ्रमण)	22612	पटक	3	0.01	0.60	1.00	0.00	1.00	0.00	१	0.00	०.२०	1.00	0.00	3.00	0.01	100.00	100.00

२.१९. २.६४	उत्पादित खोपहरुको फिल्डमा गुणस्तर परिक्षण (आन्तरिक भ्रमण)	22612	पटक	8	0.01	0.80	4.00	0.01	2.00	0.00	२	0.00	०.२०	2.00	0.00	8.00	0.01	100.00	100.00
२.१९. २.२४ ५	स्टक्रिष्ट पसलमा कोल्डचेन निरीक्षण (आन्तरिक भ्रमण)	22612	पटक	12	0.05	2.83	4.00	0.02	4.00	0.02	४	0.02	०.९४	4.00	0.02	12.00	0.05	100.00	100.00
२.१९. २.२४ ६	प्रशासनिक अडिट निरीक्षण (आन्तरिक भ्रमण)	22612	पटक	9	0.03	1.50	3.00	0.01	3.00	0.01	३	0.01	०.५०	3.00	0.01	9.00	0.03	100.00	100.00
२.२०. ३.६	कार्यालयमा दैनिक चिया तथा अन्य भैपरी आउने खर्च (अन्य विविध खर्च)	22711	पटक	12	0.03	1.80	4.00	0.01	4.00	0.01	४	0.01	०.६०	4.00	0.01	12.00	0.03	100.00	100.00
ख)	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				9.12	503.40		3.05		3.09		2.56	141.11	16203.6 5	3.01		9.09	7743.3 3	7743.3 3
	कुल जम्मा				100	5520.87		7.98		38.23		20.53	1133.21		65.95		98.18	8207.0 4	8191.7 0

भारित प्रगति: ९८.१८%

वार्षिक वित्तीय प्रगति : ९७.६४%

भौतिक प्रगति: ९८.६९%

वार्षिक बजेट: रु. ५५,२०,६३,०००।००

निकासा: रु. ५३,९०,३५०.१०

खर्च: रु. ५३,९०,३५४०.१०

केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला
को
आ.व. २०७४/७५ को वार्षिक आर्थिक विवरण

सि.नं.	शिर्षक	कैफियत
१	कुल बजेट	रु. ५५,२०,६३,०००/००
२	जम्मा निकास र खर्च	रु. ५३,९०,३९,५४०.९० (अर्थ बजेट थप रु. ३४,०९,६७८/२७)
३	वार्षिक भौतिक प्रगति	९८.६९%
४	वार्षिक भारित प्रगति	९८.९८%
५	वार्षिक वित्तीय प्रगति	९७.६४%
६	जम्मा राजश्व	रु. ६२,५०,३२२।००
७	जम्मा धरौटी	रु. २,८५,०९,६४३।००
८	बेरुजु फर्छ्यौट	रु. ३२,३९,३७८।३० (९९.२६%)

आर्थिक वर्ष ०७४/७५ मा यस प्रयोगशालामा स्टोर दाखिला गरिएका भ्याक्सीनहरु

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को पि.पि.आर.भ्याक्सीन दाखिला

सि.नं.	इकाई	भ्याक्सीन	पि.पि.आर.			जम्मा भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज
			अ.ल्या.	भायल	मात्रा		
	अ.ल्या.	भायल				८४५०	
	मिति	भायल	मात्रा	५०	१००	०	
१	०७४।०५।३०			०	१७४५	१७४५	१७४५००
२	०७४।०९।२५				१३०००	१३०००	१३०००००
३	०७४।१०।१७				३८००	३८००	३८००००
४	०७४।१०।३०				४५००	४५००	४५००००
५	०७४।११।०८				४३००	४३००	४३००००
६	०७४।११।२१				५५००	५५००	५५००००
७	०७४।११।२९				५५०	५५०	५५०००
८	०७४।११।३०				४३७१	४३७१	४३७१००
९	०७४।१२।१३				५०७७	५०७७	५०७७००
१०	०७५।१२।२६				४९००	४९००	४९००००
११	०७५।०१।०७				५२५०	५२५०	५२५०००
१२	०७५।०१।२०				५०००	५०००	५०००००
१३	०७५।०३।१७				४९००	४९००	४९००००
१४	०७५।०३।२९				७१०७	७१०७	७१०७००
	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला			७००००	७८४५०	७८४५०००	

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को रानीखेत एफ.वन.भ्याक्सीन दाखिला

सि.नं.	इकाई	भ्याक्सीन	रानीखेत एफ.वन.			जम्मा भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज	
			अ.ल्या.	भायल	मात्रा			
	अ.ल्या.	भायल		२९४८		२९४८	१४७४०००	
	अ.ल्या.	भायल			५२२३	५२२३	५२२३०००	
	मिति	भायल	मात्रा	२००	५००	१०००		
१	०७४।०५।०२			१०१६१	०	०	१०१६१	२०३२२००
२	०७४।०५।३०			१९२	०	०	१९२	३८४००
३	०७४।०५।३०			०	२५००	०	२५००	१२५००००

४	०७४१०९१०२			०	१५०	०	१५०	७५०००
५	०७४१०९११८			०	०	४०३२	४०३२	४०३२०००
६	०७४१०९११२			०	०	३९१	३९१	३९१०००
७	०७५१०२१२१			०	५४२७	०	५४२७	१०८५४००
८	०७५१०२१२९			९४६०			९४६०	१८९२०००
९	०७५१०२१२९				५१५०	०	५१५०	२५७५०००
जम्मा भ्याक्सिन दाखिला				१९८१३	१३२२७	४४२३	३७४६३	२००६८०००

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को गम्बारो भ्याक्सीन दाखिला

सि.नं.	इकाई	भ्याक्सीन	गम्बारो	भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज
	अ.ल्या.	भायल	३२०	३२०	६४०००
	अ.ल्या.	भायल		२३५४	११७७०००
	मिति	भायल मात्रा	२००	५००	
१	०७४१०५११२		९०५२	०	१८१०४००
२	०७४१०९१०२		०	४५९२	२२९६०००
३	०७५१०३१२९		५५९३	५५९३	१११८६००
४	०७५१०३१२९			३५५०	१७७५०००
जम्मा भ्याक्सिन दाखिला			१४६४५	८१४२	८२४१०००

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को आर.टु.वि. लासोटा भ्याक्सीन दाखिला

सि.नं.	इकाई	भ्याक्सीन	लासोटा	आर.टु.वि.	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज
	अ.ल्या.	भायल			१६९८	८४९०००
	अ.ल्या.	भायल	२५५		२५५	५१०००
	अ.ल्या.	भायल		५९५३	५९५३	२९७६५००
	मिति	भायल मात्रा	२००	५००	५००	
१	०७४१०५१३०		३०७		३०७	६१४००
२	०७४१०६१२९		८१७६		८१७६	१६३५२००
३	०७५१०२१०४		०	७००	७००	३५००००
४	०७५१०२१२४		१६७७		१६७७	३३५४००
५	०७५१०२१२४			४०३६	४०३६	२०१८०००

जम्मा भ्याक्सिन दाखिला	१०१६०	४०३६	७००	२२८०२	८२७६५००
------------------------	-------	------	-----	-------	---------

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को आई.टु. भ्याक्सीन दाखिला						
सि.नं.		इकाई	भ्याक्सीन	आई.टु.	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज
		अ.ल्या.	भायल	८९९	८९९	१७९८००
	मिति	भायल	मात्रा	२००		
१	०७४।०५।३०			१२३३	१२३३	२४६६००
२	०७४।१२।१३			१०९३	१०९३	२१८६००
३	०७५।०२।०५			५३२	५३२	१०६४००
४	०७५।०३।२०			१६४२	१६४२	३२८४००
	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला			४५००	५३९९	१०७९८००

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को एच.एस.बि.क्यू. कम्बाइन्ड भ्याक्सीन दाखिला

सि.नं.		इकाई	भ्याक्सीन	एच.एस. बि.क्यू. कम्बाइन्ड	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज
		अ.ल्या.	फायल	११०९	११०९	५५४५०
	मिति	फायल	मात्रा	५०		
१	०७४।०५।३०			१५९२	१५९२	७९६००
२	०७४।०९।२५			१८५०	१८५०	९२५००
३	०७४।१०।१७			१९००	१९००	९५०००
४	०७४।१०।३०			१०००	१०००	५००००
५	०७४।११।०८			१२५०	१२५०	६२५००
६	०७४।११।२१			२५००	२५००	१२५०००
७	०७४।११।२९			२१२५	२१२५	१०६२५०
८	०७४।११।३०			२१२५	२१२५	१०६२५०
९	०७४।१२।१३			२२००	२२००	११००००
१०	०७५।१२।२६			१३७५	१३७५	६८७५०
	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला			१७९१७	१९०२६	९५१३००

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को स्वाइन फिवर भ्याक्सीन दाखिला						
सि.नं.		इकाई	भ्याक्सीन	स्वाइन फिवर	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज
		अ.ल्या.	भायल	९९४१	९९४१	१३२६०
	मिति	भायल	मात्रा	२०	०	
१	०७४।०८।१४			८६००	८६००	१७२०००
२	०७४।१२।१३			२४९	२४९	४९८०
३	०७५।०१।३१			८५५०	८५५०	१७१०००
४	०७५।०३।१७			८७००	८७००	१७४०००
५	०७५।०३।२९			३९०१	३९०१	७८०२०
	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला			३००००	३९९४१	७९८८२०

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को एच.एस.एरोसल भ्याक्सीन दाखिला						
सि.नं.		इकाई	भ्याक्सीन	एच.एस.ए रोसल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला भायल	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला डोज
	मिति	भायल	मात्रा	५०		
		अ.ल्या.	भायल			
१	०७५।०३।०३			१०००	१०००	५००००
	जम्मा भ्याक्सिन दाखिला			१०००	१०००	५००००

केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला

आर्थिक विवरण

आर्थिक वर्ष

२०७३/७४

कोर्ड नं. २७-३१२-१५

उपशिर्षक नं.२ नाम ३२७१०१३ पशु स्वास्थ्य रोग अन्वेषण सेवा तथा क्वारेन्टाइन कार्यक्रम

बजेट रकम नं.	बजेट रकम शिर्षक	स्रोत	वार्षिक बजेट	रकमान्तर		खुद वार्षिक कायम बजेट	जम्मा निकास	निकास बांकी	
				थप	घट			नगद	बजेट बांकी
२१११ १	तलब	नेपाल सरकार	८३६४००० १००	१७००००१ ००		८५३४०० ०१००	८५३४०० ०१००		०१००
२१११ ३	महंगी भत्ता	नेपाल सरकार	२८८०००१ ००			२८८०००१ ००	२५८४४५१ ००		२९५५५१० ०
२१११ ९	अन्य भत्ता	नेपाल सरकार	१४७८००० १००			१४७८०० ०१००	१४७३९६९ ११०		४०३०१९ ०
२११२ १	पोशाक	नेपाल सरकार	१८००००१ ००			१८००००१ ००	१६५०००१ ००		१५०००१ ००
२२११ १	पानी बिजुली	नेपाल सरकार	७४२९००० १००		१७००० ०१००	७२५९०० ०१००	५४५९०० ०१००		१८०००० ०१००
२२११ २	संचार महसूल	नेपाल सरकार	२०४०००१ ००			२०४०००१ ००	२०४०००१ ००		०१००
२२१२ २	अन्य भाडा	नेपाल सरकार	२४०००१० ०			२४०००१० ०	५२१५१०० ०		१८७८५१ ००
२२२१ १	इन्धन	नेपाल सरकार	९८८०००१ ००			९८८०००१ ००	७९५७६५१ ००		१९२२३५१ ००
२२२१ २	संचालन तथा मर्मत	नेपाल सरकार	१७४०००० १००			१७४००० ०१००	१७४००० ०१००		०१००
२२२१ ३	बिमा	नेपाल सरकार	४७०००१० ०			४७०००१० ०	४७०००१० ०		०१००
२२३१ १	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	नेपाल सरकार	१०३५०००१ ००			१०३५००० १००	१०३४९७० १००		३०१००
२२३१ २	पशुपक्षिहरुको आहारा	नेपाल सरकार	९८६०००१ ००			९८६०००१ ००	८३४५८०१ ००		१५१४२०१ ००
२२३१ ४	इन्धन अन्य प्रयोजन	नेपाल सरकार	४९८०००१ ००			४९८०००१ ००	२५८४५६१ ००		२३९५४४ १००

२२३२	१	नि.सा.सम्पति सं.	नेपाल सरकार	१७००००० १००			१७०००० ०१००	१६९७१२८१ ००		२८७२१० ०
२२४१	२	अन्य सेवा शुल्क	नेपाल सरकार	१६८५०००१ ००			१६८५०० ०१००	१६६५३७२१ ००		१९६२८१० ०
२२५१	१	कर्मचारी तालिम	नेपाल सरकार	९०००००१ ००			९०००००१ ००	८९९७९२१ ००		२०८१००
२२५१	२	सिप विकास तथा जनचेतना खर्च	नेपाल सरकार	१२००००१० ०			१२००००१ ००	१२००००१ ००		०१००
२२५२	१	उत्पादन सामाग्री सेवा	नेपाल सरकार	१९३६९०० ०१००			१९३६९०० ०१००	१९२३४५२ २१००		१२६४७८१ ००
२२५२	२	कार्यक्रम खर्च	नेपाल सरकार	१२६४०००१ ००			१२६४०० ०१००	१२३५९९०१ ००		२८०९०१ ००
२२६१	१	अनूगमन मुल्याकन	नेपाल सरकार	१२१२०००१ ००			१२१२००० १००	१२१२००० १००		०१००
२२६१	२	भ्रमण खर्च	नेपाल सरकार	६३३०००१० ०			६३३०००१ ००	६३३०००१ ००		०१००
२२७१	१	विविध खर्च	नेपाल सरकार	१८००००१ ००			१८००००१ ००	१८००००१ ००		०१००
		जम्मा		५०३९६०० ०१००	१७००००१ ००	१७००० ०१००	५०३९६०० ०१००	४७६८८१ २४१९०		२६२७८७ ५१९०
		अर्थ बजेट	अर्थ बजेट							
२७३१	४	आषधि उपचार ६०१०१८३	नेपाल सरकार	१५८३९२९१ ००			१५८३९२९१ ००	१५८३९२९१ ००		०१००
२७३१	३	संचित वदिा ६०१०१४३	नेपाल सरकार	१८१८५५७ २७			१८१८५५७ १२७	१८१८५५७ १२७		०१००
				३४०९६७८१ २७	०१००	०१००	३४०९६७८ १२७	३४०९६७८ १२७		०१००
		कूल जम्मा		५३७९७६७ ८१२७	१७००००१ ००	१७००० ०१००	८५३४०० ०१००	५९०८९८ ०२३३७		२६२७८७ ५१९०

केन्द्रीय जैविक उत्पादन प्रयोगशाला
आर्थिक विवरण
 आर्थिक वर्ष
 २०७४/७५

कोर्ड नं. २७-३१२-१५

उपशिर्षक नं.र नाम ३२७१०१४ पशु स्वास्थ्य रोग अन्वेषण सेवा तथा क्वारेन्टाइन कार्यक्रम

बजेट रकम नं.	बजेट रकम शिर्षक	स्रोत	वार्षिक बजेट	रकमान्तर		खूद वार्षिक कायम बजेट	जम्मा निकासी	निकासी बांकी	
				थप	घट			नगद	बजेट बांकी
२९२२१	भवन निर्माण	नेपाल सरकार	४८,४४,१०,०००			४८,४४,१०,०००	४७,४८,९९,३९४		९५,१०,६०६
२९३११	सवारी साधन		६०,००,०००			६०,००,०००	५१,०७,२४२		८,९२,५७८
२९५११	मेशिनरी औजार		१,१३,३७,०००			१,१३,३७,०००	१,१३,३६,७८०		२२०
		जम्मा	५०,१७,४७,०००			५०,१७,४७,०००	४९,१३,४३,४९६		१,०४,०३,५८४

जम्मा निकासी रु. ४९,१३,४३,४९६।००

जम्मा खर्च रु. ४९,१३,४३,४९६।००

केन्द्रीय जैबिकि उत्पादन प्रयोगशाला

आर्थिक विवरण

आर्थिक वर्ष

२०७४/७५

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को संक्षिप्त आर्थिक एवं कार्य-सम्पादन प्रतिवेदन

शीर्षक	स्वीकृत बजेट	निकासा
३२७१०१३ चालू	५,०३,१६,०००।—	४,७६,८८,१२४।१०
६०१०१८३ अर्थ बजेट	१५,८३,१२१।—	१५,८३,१२१।—
६०१०१४३ अर्थ बजेट	१८,१८,५५७।२७	१८,१८,५५७।२७
३२७१०१४ पूजिगत	५०,१७,४७,०००।—	४९,१३,४३,४१६।—
जम्मा	५५,५४,६४,६७८।२७	५४,२४,३३,२१८।३७

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा सम्पन्ना गरिएका कार्यक्रमहरूको मुख्य उपलब्धीहरू

- राष्ट्रिय रोग नियन्त्रण कार्यक्रमलाई निःशुल्क भ्याक्सीनहरू उपलब्ध गराएर पशुपंक्षीको रोग नियन्त्रणमा सहयोग गरेको ।
- भ्याक्सीन सिडहरूको उत्पादन गरिएको ।
- पि.पि.आर. भ्याक्सीनको लागि आवश्यक पर्ने cell line को मेन्टेनेन्स तथा संरक्षण गरिएको ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कार्य सम्पन्न गर्न परेका समस्याहरू

- बजारमा भ्याक्सीन बिक्रिको लागि प्रतिस्पर्धा गर्न साथै किसानहरूको माग बमोजिमको स्तरिय खोपहरू उत्पादन गर्न समस्या ।
- खोप जस्तो संवेदनशिल पदार्थको उत्पादन तथा गुण नियन्त्रण कार्यमा संलग्न व्यक्तिहरूलाई Good Manufacturing Practice अनुरूप तालिम , बजेट तथा सरकारको प्रतिवद्धताको कमिले गर्दा Knowledge and skill upgrading मा समस्या देखिएको ।
- विभिन्न किसिमका ठुला तथा साना मेशिनरी सञ्चालन तथा मर्मत गर्न समस्या ।

यस केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाको सामग्रीहरूको गुणस्तर तथा खर्च सम्बन्धि नर्मस (पशु सेवा विभागद्वारा मिति २०७४/११/२२ मा स्वीकृत केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला सन्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ बाट साभार गरिएको)

एस.पि.एफ अण्डा (Specific Pathogen Free Egg)

एस.पि.एफ अण्डा (Specific Pathogen Free Egg) भन्नाले SPF कुखुराको Flock बाट SPF तरिका अपनाई उत्पादन गरिएको र Flock को नियमित परिक्षण गरि Quality Assurance उत्पादन भएको हुनु पर्नेछ । अण्डा साथ उत्पादक मुलुकको आधिकारिक भेटेरिनरी निकायबाट प्रमाणपत्र संलग्न गरिएको हुनु पर्नेछ । निम्न रोगहरूको नियमित Sero-monitoring गरिएको र सो को Test Certificate समेत संलग्न भएको हुनु पर्नेछ । SPF अण्डाहरु निम्न रोगहरु मुक्त हुनु पर्नेछ ।

S.N.	Name of Disease
1	Avian Adeno Viruse
2	Avian Encephalomyelitis
3	Avian Infectious Bronchitis
4	Avian Infectious Laryngotracheitis
5	Avian Leukosis Virus
6	Avian Nephritis Virus
7	Avian paramyxo virus type
8	Avian Reo Virus
9	Avian reticulo-endotheliosis virus
10	Chicken Anemia virus (CAV)
11	Fowl Pox Virus
12	Haemagglutinating avian adeno virus (EDS-76 virus)
13	Infectious Bursal Disease virus (IBD)
14	Influenza virus Type-A
15	Marek's Disease virus
16	Newcastle Disease virus
17	Turkey viral rhinotracheitis (Avian pneumo virus)
18	Turkey herpes virus
19	Mycoplasma spp.
20	Salmonella Pullorum
21	Salmonella gallinarum (Fowl Typhoid)
22	Other Salmonella spp.
23	Hemophilus paragallinarum
24	Avian Tuberculosis
25	Inclusion Body Hepatitis

उत्पादन गरिने भ्याक्सिन तथा उत्पादनका सामग्रीको प्रयोग सम्बन्धी प्रावधक नर्मस

S.P.F. अण्डाहरूबाट उत्पादन गरिने पोल्ट्री भ्याक्सिन तर्फ :

१ रानीखेत एफ् स्टेन । रानीखेत लासोटा स्टेन भ्याक्सिन

(क) इन्फर्टाईल अण्डा बढीमा	१२ प्रतिशत
(ख) इम्ब्रोयनिक डेथ (प्रिइनोकुलेशन) बढीमा	१५ प्रतिशत
(ग) पोष्ट इनोकुलेशन डेथ बढीमा	२५ प्रतिशत
(घ) एलेन्टाइक ल्फुईड उत्पादन प्रति अण्डा	४-१० मि.लि.

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागि निम्नानुसारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- २०० मात्राको लागि ३ मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
डाइलुयण्टको लागि १० मि.ली. ग्लासभायल र स्टिकर ११०० गोटा
५०० मात्राको लागि ५ मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
डाइलुयण्टको लागि २० मि.ली. ग्लास भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- १००० मात्राको लागि १० मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
डाइलुयण्टको लागि ४० मि.ली. ग्लास भायल र स्टिकर ११०० गोटा

२ रानीखेत एम् स्टेन (आर.टु.वि.) भ्याक्सिन

(क) इन्फर्टाईल अण्डा बढीमा	१२ प्रतिशत
(ख) इम्ब्रोयनिक डेथ (प्रिइनोकुलेशन) बढीमा	१५ प्रतिशत
(ग) पोष्ट इनोकुलेशन डेथ बढीमा	३० प्रतिशत
(घ) एलेन्टाइक ल्फुईड उत्पादन प्रति अण्डा	२.५-७ मि.लि.

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागि निम्नानुसारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- ५०० मात्राको लागि ५ मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागि २५० मि.ली. पोलि बोतल र स्टिकर ११०० गोटा

३ आई.वि.डि. (गम्बोरो) लाईभ भ्याक्सिन

(क) इन्फर्टाईल अण्डा बढीमा	१२ प्रतिशत
(ख) इम्ब्रोयनिक डेथ (प्रिइनोकुलेशन) बढीमा	१५ प्रतिशत
(ग) पोष्ट इनोकुलेशन डेथ बढीमा	४२ प्रतिशत
(घ) ईम्ब्रीयो तथा मेम्ब्रेन उत्पादन प्रति अण्डा	४-९ ग्राम

उपरोक्त पदार्थ प्रयोग गरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागि निम्नानुसारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- २०० मात्राको लागि ३ मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागि १० मि.ली. ग्लास भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- ५०० मात्राको लागि ५ मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागि २० मि.ली. ग्लास भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- १००० मात्राको लागि १० मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागि ४० मि.ली. ग्लास भायल र स्टिकर ११०० गोटा

४ फाउल पक्स

(क) इन्फर्टाईल अण्डा बढीमा	१२ प्रतिशत
(ख) प्रि इनोकुलेशन इम्ब्रोयनिक डेथ बढीमा	१५ प्रतिशत
(ग) पोष्ट इनोकुलेशन डेथ बढीमा	४० प्रतिशत
(घ) कोरियो एलनट्वाईक मेम्ब्रेन उत्पादन प्रति अण्डा	०.४ — १.९ग्राम

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागी निम्नानुशारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- २०० मात्राको लागी ३ मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागी ५ मि.ली. ग्लासभायल र स्टिकर ११०० गोटा

गाई, भैसी, भेडा, बाख्रा तथा बंगुरका रोग विरूद्ध उत्पादन गरिने भ्याक्सिन तर्फ :

१ पि.पि.आर.भ्याक्सिन (१ लाख मात्राको लागि)

(क) मिनिमम एसेन्सियल मेडियम (MEM)	३ लि.
(ख) वेब्रिज मेडियम	१ लि.
(ग) फिटल बोभाईन काफ सिरम	३०० मि.लि.
(घ) टिस्युकल्चर ल्फास्क	आवश्यकता अनुसार
(□) अन्यल्याववेयर, ग्लासवेयर तथा केमिकल्स	आवश्यकता अनुसार

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागी निम्नानुशारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- १०० मात्राको लागी १० मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागी २५० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर ११०० गोटा
- ५० मात्राको लागी ३ मि.ली. फ्रिज ड्राइ□ भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागी ५० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर ११०० गोटा

२ एच.एस.भ्याक्सिन (५०० लिटर)

(क) स्टाण्डर्ड न्यूट्रि□ एन्ट ब्रोथ	१३-१४ किलो ग्राम
(ख) फर्मालिन	२-३ लिटर
(ग) आल्मुनियम पोटासियम हाइड□ोअक्साइड	५-६ किलो ग्राम

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागी निम्नानुशारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- ५० मात्राको लागी ३०० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर ११०० गोटा
- २० मात्राको लागी १०० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर ११०० गोटा

३ वि.क्यू. भ्याक्सिन (५०० लिटर)

(क) थायोग्लार्डकोलेट मिडिया	१६-१७ किलो ग्राम
(ख) ग्लुकोज डि	३-४ किलो ग्राम
(ग) फर्मालिन	२-३ लिटर
(घ) आल्मुनियम पोटासियम हाइड□ोअक्साइड	५-६ किलो ग्राम

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागी निम्नानुशारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- ५० मात्राको लागी ३०० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर ११०० गोटा
- २० मात्राको लागी १०० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर ११०० गोटा

४ एच.एस.एण्ड वि.क्यू. कम्बाईण्ड भ्याक्सिन (५०० लिटर)

(क) स्टाण्डर्ड न्यूट्रिण्ट ब्रोथ	१३-१४ किलो ग्राम
(ख) थायोगलाईकोलेट मिडिया	१६-१७ किलो ग्राम
(ग) ग्लुकोज डि	३-४ किलो ग्राम
(घ) फर्मालीन	४-६ लिटर
(ङ) आल्मुनियम पोटासियम हाइड्रोअक्साइड	१०-१२ किलो ग्राम

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी २००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागि निम्नानुशारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- ५० मात्राको लागि ३०० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर २२०० गोटा
- २० मात्राको लागि १०० मि.ली. पोली बोतल र स्टिकर २२०० गोटा

५ एन्थ्राक्स भ्याक्सिन (२ लिटर)

(क) न्यूट्रिण्ट अगार	३००-५०० ग्राम
(ख) लिासिरिन	१.२-१.५ लिटर
(ग) सोडियम ल्कोराईड	०.५-१ किलोग्राम

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागि निम्नानुशारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- ५० मात्राको लागि ५० मि.ली. ग्लास वा पोलीबोतल र स्टिकर ११०० गोटा

६ स्वाईन फिभर भ्याक्सिन (८-१० हजार डोज)

(क) खरायो	३० गोटा
(ख) बंगुरको पाठा (Challenge test) गर्नु पर्दा	१५-२० गोटा

उपरोक्त पदार्थ प्रयोगगरी १००० भायल भ्याक्सीन बनाउनको लागि निम्नानुशारको सामाग्री प्रयोग गर्नु पर्दछ:

- २० मात्राको लागि ३ मि.ली. फ्रिज ड्राइण्ट भायल र स्टिकर ११०० गोटा
- डाइलुयण्टको लागि २० मि.ली. ग्लास भायल ११०० गोटा

उल्लेखित भ्याक्सीनहरू बनाउने क्रममा म्यानुफ्याक्चरिंग लस तथा लाग्ने भायल, बोतल तथा स्टीकरहरू फुटी वा अन्य कारणबाट निम्नानुसार नोक्सानी हुन सक्दछ ।

(क) फ्रिज ड्राइण्ट भायल	१० प्रतिशत
(ख) डाईलुइन्ट ग्लास भायल	१० प्रतिशत
(ग) बोतल नोक्सान	१० प्रतिशत
(घ) स्टिकर (लेवल)	१० प्रतिशत

(ङ) म्यानु फ्याक्चरिंग लस प्रती व्याच । लट ५ प्रतिशत

नोट: प्राविधिक कारणबस कथम कदाचित मात्र माथि उल्लेखित भन्दा बढी नोक्सानी हुन सक्दछ ।

कुनै पनि भ्याक्सिन उत्पादन गर्दा लाग्ने Antiseptics, Disinfectant, Disposable lab wears, Equipments, Protectives हरू इकाई प्रमुखको सिफारिस अनुसार खर्च गर्नु पर्नेछ ।

प्रयोगशाला जनावरहरूका लागि दाना, सोत्तर तथा अन्य सामग्रीहरूको प्राविधिक नर्मस्:

१ भेंडा वाखा:

क) सन्तुलित दाना	२००	ग्राम	भेंडा	वाखा	दिन
ख) घांस हरियो तरकारीको पात	२	के. जी.	भेंडा	वाखा	दिन
ग) पराल	५००	ग्रा.	भेंडा	वाखा	दिन सोत्तरको लागि
वा भुस	१	के.जी.			

अथवा

कच्चा पदार्थ बोलपत्रद्वारा खरिद गरि बनाउने

क) मकै	१००	ग्राम	भेंडा	वाखा	दिन
ख) चना	१००	ग्राम	भेंडा	वाखा	दिन
ग) नुन	१०	ग्राम	भेंडा	वाखा	दिन
घ) घांस	२	के.जी.	भेंडा	वाखा	दिन
□) पराल	५००	ग्राम	भेंडा		दिन
वा भुस	१	के.जी.			सोत्तरको लागि

२ खरायो गिनीपिग

क) सन्तुलित दाना	१००	ग्राम	खरायो		दिन
ख) हरियो सागपात गाजर	५०	ग्राम	खरायो	गिनीपिग	दिन
ग) पराल(सोत्तर)	१	के.जी.	खरायो	गिनीपिग	हप्ता

३ माइस

क) सन्तुलित दाना	१२	ग्राम	मुसा		दिन
ख) भुस	११	ग्राम	मुसा		दिन

अथवा

कच्चा पदार्थ खरिद गरि फर्मूला अनुसार बनाइ १२ ग्राम दिन प्रति मुसालाइ खाउने ।

क) भुटेको चना पिठो	१५%
ख) भुटेको भटमास धुलो	१५%
ग) मकै भटमास धुलो	१५%
घ) गहुं भटमास धुलो	४५%
□) पाउडर दुध	८%
च) नुन	१%
छ) मिनरल मिक्चर	१%

जम्मा १०० प्रतिशत

ज) भुस सोत्तर	४	के.जी.	मुसा	वर्ष	अथवा ११ ग्राम	मुसा	दिन
---------------	---	--------	------	------	---------------	------	-----

४ पाडा । पाडी

१. संतुलित दाना	१	के.जी.	पाडा	दिन
२. पराल	४	के.जी.	पाडा	दिन
३. घांस हरियो तरकारीको पात	२	के.जी.	पाडा	दिन

५ कुखुरा

१ दिन देखि १ हप्ता	१५	ग्राम□चल्ला□दिन
२ हप्ता चल्ला	२१	ग्राम□चल्ला□दिन
३ हप्ता चल्ला	२५	ग्राम□चल्ला□दिन
४ हप्ता चल्ला	३१	ग्राम□चल्ला□दिन
५ हप्ता चल्ला	४०	ग्राम□चल्ला□दिन
६ हप्ता चल्ला	४३	ग्राम□चल्ला□दिन
७ हप्ता चल्ला	४६	ग्राम□चल्ला□दिन
८ हप्ता चल्ला	४७	ग्राम□चल्ला□दिन
९ हप्ता चल्ला	५०	ग्राम□चल्ला□दिन
११ हप्ता देखि माथी भुस सोतरको लागि	६०	ग्राम□चल्ला□दिन
	३००	के.जी□लट

कार्यक्रम संचालन प्राविधिक नर्मसः

केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु संचालन गर्दा पालनगर्नुपर्ने प्राविधिक नर्मस निम्न अनुसार हुनेछ।

- १. इन्धन अन्य प्रयोजनः** बिद्युत आपूर्ति नभएको समयमा प्रयोगशालाका फ्रिज, डिप फ्रिज जस्ता मेशिनरी उपकरणहरु सुचारु राखेर उत्पादित खोपहरुको संचय भण्डारण गर्न तथा फ्रिज ड्रायर जस्ता ठूला मेशिनरी संचालन गरेर खोप उत्पादन कार्य गर्नको लागि नियमित रुपमा बिद्युत आपूर्ति गर्न जेनेरेटर संचालनार्थ आवश्यक डिजलको अग्रीम रुपमा संचयको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ। जेनेरेटर संचालनको अभिलेख नियमित रुपमा राखी कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गर्नु पर्नेछ। यस्तै खोप उत्पादन र डाइलुएन्ट उत्पादन कार्यको लागि हेभि मेसिन बोइलरको नियमित रुपमा संचालन गर्न आवश्यक मात्रामा अग्रीम रुपमा डिजेलको संचयको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ। सेललाइन संरक्षणको लागि आवश्यकता अनुसार लिक्वुड नाइट्रोजन खरिद लगायत प्रयोगशाला संचालनार्थ आवश्यक लिक्वुड पेट्रोलियमग्याँस, ब्याट्री आदि र फ्रिज ड्रायर जस्ता हेभी मेशिनरीको लागि आवश्यक आयलहरु, मोबिल, ग्रीज, ग्याँस आदि बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नु पर्नेछ।
- २. सेवा करारः** कार्यालयको कार्य प्रकृति अनुसार अति आवश्यक तर कार्यालयमा दरबन्दी नभएका वायोटेक्नोलोजिष्ट, माइक्रोवायोलोजिष्ट, वायोमेडिकल इन्जिनियर, मार्केटिङ अफिसर, मेकानिकल सब-इन्जिनियर, भ्याक्सिन उत्पादन अधिकृत, भ्याक्सिन उत्पादन सहायक, इलेक्ट्रीसियन, कम्प्युटर अपरेटर, सुरक्षाकर्मी, कार्यालय सहयोगी र स्विपर बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार TOR दिएर करार सेवामा राख्न सकिने छ।
- ३. भ्याक्सिन सम्बन्धी बजार प्रवर्धन अन्तरक्रियाः** प्रयोगशालाबाट उत्पादन भएका खोपहरुबारे जनचेतना अभिवृद्धि गर्न तथा पशु पंछीमा लाग्ने रोगहरुको रोकथाम कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन २० देखि ३० जनाको सहभागितामा सरोकारवाला निकाय, व्यक्ति, संस्था, व्यवसायीहरुको प्रतिनिधित्व गराई एक दिने अन्तरकृया कार्यक्रम कुनै जिल्लामा संचालन गर्नु पर्नेछ। अन्तरकृया कार्यक्रममा निस्केका निष्कर्ष तथा सुझावहरु प्रतिवेदनको रुपमा अभिलेख राख्नु पर्नेछ।
- ४. खोपहरुको क्याटलग परिमार्जन, खोपहरुको क्याटलग प्रकाशनः** यस प्रयोगशालाबाट उत्पादन भएका विभिन्न खोपहरुको कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार क्याटलग प्रकाशन तथा परिमार्जन गरिने छ।

५. **खोपहरुको फ्ल्याक्सबोर्ड, पोस्टर, लिफलेट प्रकाशन:** प्रयोगशालामा उत्पादित खोपहरु सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न तथा रोग नियन्त्रण प्रकृत्यालाई प्रभावकारी बनाउनका लागि विभिन्न किसिमका सूचनामूलक सामग्रीहरुको फ्लेक्स, लिफलेट, बुकलेट, पोस्टर, पम्प्लेट आदि कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार तयार गरि सरोकारवाला निकाय, व्यक्ति, संस्था, व्यवसायीहरुमा वितरण गरिनेछ ।
६. **वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने:** कार्यालयको अधिल्लो आर्थिक वर्षमा भए गरेका कार्यको प्रगति विवरण समस्या, सुझाव तथा उल्लेखनिय कार्यहरुको कम्पाईल सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरि सम्बन्धित सरोकारवाला समक्ष पठाइने छ । सो कार्यक्रमका लागि आवश्यक पर्ने रकम स्वीकृत बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार हुनेछ ।
७. **संचार माध्यमबाट खोपहरुको प्रचार प्रसार गर्ने:** रोग के हो ? कसरी सर्न सक्छ ? रोकथाम कसरी गर्ने ? खोप प्रयोगको तरिका आदि जस्ता विषयवस्तु र यस प्रयोगशालाबाट उत्पादन भएका खोपहरु सम्बन्धमा कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार विभिन्न सूचनामूलक सामग्रीहरु तयार गरि विभिन्न संचार माध्यमहरुको प्रयोग गरी प्रचार प्रसार गर्ने जसबाट जनमानस, सरोकारवाला, प्राविधिकहरुमा जनचेतना अभिवृद्धि भई रोग नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ ।
८. **चौमासिक बुलेटिन प्रकाशन:** कार्यालयले प्रत्येक चौमासिकमा भए गरेका कार्य, खोप उत्पादनको स्थिति र प्राविधिक पक्ष, खोप सम्बन्धी जानकारी समेटने गरी चौमासिकमा एक पटक कार्यक्रम बजेटबाट चौमासिक बुलेटिन प्रकाशन गरेर सरोकारवालालाई वितरण गर्नु पर्नेछ ।
९. **उत्पादित खोपहरुको फिल्डमा गुणस्तर परिक्षण:** केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशालाबाट उत्पादित विभिन्न खोपहरु कस्तो प्रभावकारी छन् भनि गुणस्तर हेर्नको लागि खोपहरुको (एन्थ्रेक्स बाहेकका खोपहरु) फिल्डमा गुणस्तर परिक्षण गर्नु पर्नेछ । यसमा तोकिएको बाहेककाको हकमा विश्व पशु स्वास्थ्य संगठनले तोकेको कार्यविधि अनुसार गर्नुपर्ने छ । विभिन्न खोपहरुको फिल्डमा परिक्षण गर्दा विभिन्न पशु पंछी जात अनुसारका खोपहरुको परिक्षणको लागि बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार कुनै फार्मका पशु पंछीहरु भाडामा लिएर निम्न अनुसारका पशु पंछीका प्रजाति प्रयोग गर्नुपर्ने छ ।
- पि.पि.आर.भ्याक्सिनको लागि: बाखा, भेडाको प्रयोग गर्ने ।
  - एच.एस.र वि.क्यू. कम्बाइण्ड भ्याक्सिनको लागि: गाई, भैसी जातको प्रयोग गर्ने ।
  - एच. एस. एरोसोल भ्याक्सिनको लागि: गाई, भैसी जातको प्रयोग गर्ने ।
  - स्वाईन फिभर भ्याक्सिनको लागि: बंगुर, सुगुर, बदेलको प्रयोग गर्ने ।
  - रानिखेत एफ स्ट्रेन भ्याक्सीन, रानिखेत आर.टु.वि., लासोटा स्ट्रेन भ्याक्सीन, रानीखेत हिट स्टेवल आई २ भ्याक्सिन, गम्बोरो लाइभ तथा फवलपक्स भ्याक्सीनको लागि: कुखुरा, हाँसको प्रयोग गर्ने ।
  - खोरेत भ्याक्सिनको लागि: गाई, भैसी, बंगुर जातको प्रयोग गर्ने ।

खोपहरुको फिल्डमा गुणस्तर परिक्षण गर्न आवश्यक भ्याक्सिन भायल/ फायल/स्प्रे भायल र डायलुएन्ट कार्यालयले उपलब्ध गराउनु पर्नेछ र अन्य खोप परिक्षणको लागि आवश्यक पशु पंछी र सामग्रीहरु (सिरीन्ज, निडिल, भ्याकुटेनर, कटन, पशु आहारा तथा फिड सप्लीमेन्ट, पशु औषधीहरु आदि) कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गरी कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने छ । खोपहरुको फिल्डमा गुणस्तर परिक्षण देशभरिको कुनै पनि स्थानमा गर्न सकिने छ । खोप परिक्षणको नतिजा प्राप्त गर्न कार्यालयले एलाइजा, पिसिआर लगायतका आधुनिक परिक्षणका प्रविधिको प्रयोग कार्यालयमा वा तोकिएको प्रयोगशालामा गर्न सहजिकरण गर्नुपर्ने छ । देशमा गर्न नसकिने गुणस्तर परिक्षण, खोप सम्बन्धी अन्य परिक्षणहरु र देश भित्र गरेको परिक्षण नतिजाको सुनिश्चिताको लागि खोपमा जिवाणु,

- विषाणुहरूको परिमाण तथा खोपको पोटेन्सी परिक्षण लागि नमूना विदेश स्थित रिफरेन्स प्रयोगशालाहरूमा पठाउन सकिने छ र यसको लागि लाग्ने खर्च कार्यक्रम बजेटबाट व्यहोर्नु पर्नेछ ।
१०. **प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीको स्वास्थ्य परिक्षण तथा आकस्मिक उपचार:** प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई विभिन्न किसिमको स्वास्थ्य जोखिम हुनसक्ने भएकोले कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार स्वास्थ्य परिक्षण गर्न सक्नेछन् । प्रयोगशालामा खोप उत्पादनको क्रममा कुनै दुर्घटना हुन गई कार्यरत व्यक्तिलाई कुनै उपचार गर्नु परेमा कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खर्च गर्न सकिने छ ।
११. **भ्याक्सिन उत्पादन व्यवस्थापन कार्यक्रम:** विभिन्न प्रयोगशाला इकाईहरू भित्र खोप उत्पादन व्यवस्थापनको लागि आवश्यक ल्याव सामग्री र भ्याक्सिन उत्पादन व्यवस्थापनको लागि आवश्यक भैपरि आउने खर्च कार्यक्रममा बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार खर्च गर्न सकिनेछ ।
१२. **खोप उत्पादनमा प्रयोग गरिने एन्टिवायोटिक्स लगायतका औषधि खरिद:** खोप उत्पादनमा प्रयोग गरिने औषधीहरू र प्रयोगशालामा काम गर्दा कर्मचारीलाई हुनसक्ने एलर्जी, लाग्न सक्ने रोग, चोट पटक, घाँउ आदिको लागि प्राथमिक उपचारमा प्रयोग गरिने औषधि लगायतका उपचार सामग्री औषधी शिर्षकमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
१३. **इलाइजा प्लेट तथा रिएजेन्ट खरिद:** प्रयोगशालाको आवश्यकता अनुसार खोप परिक्षणको लागि कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए बमोजिम इलाइजाप्लेट तथा रिएजेन्ट खरिद गर्नु पर्नेछ ।
१४. **पिसिआर प्राइमर तथा रिएजेन्ट खरिद:** प्रयोगशालाको आवश्यकता अनुसार खोप परिक्षणको लागि कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए बमोजिम पिसिआर प्राइमर तथा रिएजेन्ट खरिद गर्नुपर्ने छ ।
१५. **हाईपर ईम्यून सिरा उत्पादन:** यो कार्यक्रम देशको कुनै पनि ठाँउमा संचालन गर्न सकिने छ । प्रयोगशालाबाट उत्पादित विभिन्न खोपहरूको सम्बन्धित पशु वा पंछीमा फिल्डस्तरमा प्रयोग गरी हाइपर ईम्यून सिरा उत्पादन गरिने छ । यसरी उत्पादन गरिएको सिरा सम्बन्धित पशु वा पंछीको रोगमा उपचारार्थ वा प्रयोगशाला प्रयोजनार्थ प्रयोग गरिने छ । कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार यो कार्यक्रम संचालन गर्न फिल्डमा आवश्यक पर्ने पशु पंछी खरिद वा भाडामा लिनुपर्ने छ । कार्यक्रम संचालनको अवधिमा उक्त पशु पंछीहरूको लागि आवश्यक फिड सप्लीमेन्ट, विभिन्न रोगहरूको वचावको लागि कक्सीडियोस्टेट, एन्टीवायोटिक्स, सिरिन्ज, निडिल, कटन, भायल, एन्टीसेप्टिक, भ्याकुनेटर आदि सामग्री खरिद गर्नु पर्नेछ ।
१६. **माइस कोलोनी तथा टेस्ट एनिमल सेललाइन संरक्षण, उत्पादन तथा व्यवस्थापन:** खोप उत्पादनको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थहरू: क्याक्टेरिया, भाइरसको मास्टर सिड वा वर्किङ सिड खरिद तथा व्यवस्थापन, प्रयोगशाला जनावरहरू मुसा, खरायो, गिनी पिग तथा अन्य पशुहरू बाखा जात, भेडा जात, बंगुर जात, कुखुरा जात, भैसी जात, गाई जात आदि खरिद र व्यवस्थापन र संरक्षणको लागि लिक्विड नाइट्रोजन, खोप उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने भेरो सेल, विएचके सेल लाइन, अन्य सेल कल्चर गर्न आवश्यक कार्वनडाइअक्साइड लगायतका सामग्री खरिदको संरक्षण, उत्पादन र व्यवस्थापन कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार गर्नुपर्ने छ ।
१७. **विभिन्न भ्याक्सिनहरू उत्पादन र नयाँ भ्याक्सिन लन्चिङ:** कार्यालयमा उत्पादन गरिने विभिन्न खोपहरू पशु सेवा विभागबाट मिति २०६९।०४।२४ मा स्विकृत स्टेन्डर्ड अपरेटिङ प्रोसिजर फर प्रोडक्सन अफ एनडी (एफ, लासोटा, आई टू, र आरटुबी), आईबिडी, फाउल पक्स, एच.एस., वि.क्यू., एच.एस. एण्ड वि.क्यू. कम्बाइन्ड, एच.एस.एरोसल, एन्थ्रेक्स, स्वाइन फिवर एण्ड पिपिआर भ्याक्सिन्स इन कम्प्लान्स विथ ओआई स्टेन्डर्डस अनुसार उत्पादन गर्नुपर्ने छ । खोरेत भ्याक्सिनको हकमा विभागबाट स्विकृत प्रोटोकल/कार्यविधि अनुसार खोप उत्पादन गर्नु पर्नेछ । प्रयोगशालामा उत्पादन गरिने विभिन्न खोपहरूको लागि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट

व्यवस्था भए अनुसार आवश्यक कच्चा पदार्थ, विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिद गर्नुपर्ने छ । कुनै नयाँ भ्याक्सिन उत्पादन गर्नुपर्दा सोको प्रोटोकल/कार्यविधि विभागबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ र नयाँ भ्याक्सिन लन्चिङ गर्दा महानिर्देशक, कृषि अनुसन्धान परिषदका कार्यकारी निर्देशक, निर्देशक र कार्यालय प्रमुखको उपस्थितिमा भ्याक्सिन लन्चिङ कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ र यसमा लाग्ने खर्च कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार हुनेछ ।

- क. पि.पि.आर.भ्याक्सिन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, सेल लाइन, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्रीआदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- ख. एच.एस. एण्ड बि.क्यू. कम्बाइन्ड भ्याक्सिन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, मिडिया, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्रीआदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- ग. स्वाईन फिभर भ्याक्सिन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, खरायो, सेल लाइन, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्रीआदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- घ. रानिखेतएफ स्ट्रेन भ्याक्सीन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, एसपिएफ अण्डा, सेल लाइन, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्री आदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- ङ. रानिखेत आर.टु.वि. तथा लासोटा स्ट्रेन भ्याक्सीन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, एसपिएफ अण्डा, सेल लाइन, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्रीआदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- च. हिट स्टेवल आई २ भ्याक्सिन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, एसपिएफ अण्डा, सेल लाइन, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्रीआदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- छ. गम्बोरो लाइभ तथा फवल पक्स भ्याक्सीन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, एसपिएफ अण्डा, सेल लाइन, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्री आदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- ज. एच. एस. एरोसोल भ्याक्सीन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने मास्टर सिड, सिड, मिडिया, स्प्रे, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्री आदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।
- झ. एफ.एम.डी. भ्याक्सीन उत्पादन:** यो खोप उत्पादन गर्नलाई आवश्यक पर्ने विभिन्न स्ट्रेनका मास्टर सिड वा सिड (ए, ओ, एसिया वान र अन्य देशभित्र देखिएका स्ट्रेन), सेल लाइन, विभिन्न केमिकल, रिएजेन्ट, भायल, स्टीकर, लेवलिड सामग्री, मार्कर, इङ्क, स्टेम्प, पेकिङ सामग्री आदि कच्चा पदार्थ विउ विजन तथा अन्य सामग्री खरिदमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार खरिद गर्नुपर्ने छ ।

१८. **खोपहरुको बजार अध्ययन तथा अनुगमन:** कार्यालयबाट उत्पादित खोपहरुको बजार अध्ययन तथा अनुगमन कार्यालयले गर्नु पर्नेछ । अनुगमनका क्रममा कार्यालयबाट उत्पादित विभिन्न खोपहरुको बजारमा माग र आपूर्तिको अवस्था, खोपको उपलब्धता, खोप सम्बन्धमा भएका गुनासो जस्ता पक्ष समेटेर खोपहरुको बजार अध्ययन तथा अनुगमन गरि प्रतिवेदनको रूपमा अभिलेख राख्नु पर्नेछ र आगामी खोपहरुको उत्पादनको लक्ष्य निर्धारण गर्दा प्रतिवेदनको विश्लेषण गरी लक्ष्य निर्धारणको योजना तयार गर्नु पर्नेछ ।
१९. **औषधि पसलहरुमा खोपको कोल्डचेन अनुगमन:** कार्यालयबाट उत्पादित खोपहरुको विक्री वितरण गर्ने देशभरिका भेटेरिनरी औषधी पसलहरुमा खोपहरुको संचय भण्डारण कोल्डचेनको अवस्थाको अनुगमन प्रयोगशालाले गर्नु पर्नेछ । अनुगमनका क्रममा देखिएका समस्या र दिइएका सुझाव कार्यालयमा अभिलेखको रूपमा राख्नु पर्नेछ ।
२०. **भ्याक्सिन ढुवानी निरीक्षण:** कार्यालयबाट उत्पादित खोपहरुको प्रयोगशाला देखि विक्री वितरण गर्ने पशु औषधी पसलसम्मको ढुवानी कोल्डचेनको अवस्थाको निरीक्षण र राष्ट्रिय रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको लागि पशुपंछीका खोपहरु ढुवानी गर्दा प्राविधिक दृष्टिकोणबाट उपयुक्त किसिमले खोपहरु ढुवानी हुन भनेर भ्याक्सिन ढुवानी निरीक्षण गरिनेछ । भ्याक्सिन ढुवानी निरीक्षणको क्रममा यदि कुनै समस्या देखिएमा त्यसको तत्काल समाधानका उपायहरु अबिलम्बन गरिने छ र कार्यालयलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
२१. **समिक्षा गोष्ठीमा सहभागी हुने:** चौमासिक, वार्षिक र योजना तर्जुमा गोष्ठीमा कार्यालयको प्रतिनिधित्व हुने गरी गोष्ठीमा सहभागी हुनु पर्नेछ । कार्यालयबाट उत्पादित खोपहरुको बारेमा सरोकारवालाहरुमा समसामयिक जानकारी गराउनु पर्नेछ । खोपको उत्पादन, उपलब्धता, गुणस्तर, समस्या जस्ता पक्षमा आएका प्रश्न, जिज्ञाशाहरुको उत्तर, प्रतिक्रिया दिनुको साथै भविष्यको लागि उपयुक्त सुझावहरु ग्रहण गरेर लागु गर्नु पर्नेछ ।
२२. **स्टकिष्ट पसलमा कोल्डचेन निरीक्षण:** कार्यालयबाट उत्पादित खोपहरुको विक्री वितरण कार्यका लागि स्टकिष्टहरुले खोपहरु के कस्तो अवस्थामा राखेका छन्, संचय भण्डारण कोल्डचेनको निरीक्षण कार्यालयले समय समयमा गर्नु पर्नेछ । निरीक्षणका क्रममा देखिएका समस्या र दिइएका सुझाव कार्यालयमा अभिलेखको रूपमा राख्नु पर्नेछ ।
२३. **प्रशासनिक अडिट निरीक्षण:** कार्यालय र अन्य कार्यालयका कर्मचारीहरुको सहयोगमा कार्यालयबाट उत्पादित खोप विक्री वितरण गर्ने भेटेरिनरी औषधि पसलहरु र स्टकिष्टहरुको समय समयमा प्रशासनिक अडिट गर्नु पर्नेछ । अडिटका क्रममा देखिएका समस्या र समाधानको लागि दिइएका सुझाव कार्यालयमा अभिलेखको रूपमा राख्नु पर्नेछ ।
२४. **प्रयोगशाला परिक्षण तथा खोप उत्पादनको लागि ल्याव एनिमलको कल्याण तथा आहारा व्यवस्थापन:** कार्यालयबाट उत्पादन भएका विभिन्न खोपहरुको सेफ्टी टेष्ट र अन्य प्रयोगशाला परिक्षण र खोप उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने ल्याव एनिमलहरु मुसा, खरायो, गिनी पिग, कुखुरा, बाखा, भेडा आदि पशुहरुको लागि आहारा र ल्याव एनिमलको कल्याणतथा व्यवस्थापनमा लाग्ने खर्च पशु तथा पंछीहरुको आहारा शिर्षकमा बजेट व्यवस्था भए अनुसार गर्नु पर्नेछ ।
२५. **एन्टीजन तयार गर्ने:** देशमा आवश्यकता भए अनुसार विभिन्न जिवाणु, विषाणु आदिको एन्टीजन तयार गर्न कार्यक्रम बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार खर्च गर्न सकिने छ ।
२६. **खोपको प्रविधि विकास, गुणस्तर नियन्त्रण, प्रभावकारिता अध्ययन अनुसन्धान गर्ने:** विश्वमा विकास भएका खोपका नयाँ प्रविधिहरुको देश भित्र विकास गर्न, खोपहरुको गुणस्तर नियन्त्रण गर्न र विभिन्न खोपहरुको प्रभावकारिता अध्ययन अनुसन्धान गर्न कार्यक्रम बजेटमा व्यवस्था भए अनुसार खर्च गर्न सकिने छ ।

२७. **Laboratory Waste Disposal व्यवस्थापन:** कार्यालय प्रयोगशालाबाट निस्कने विकार, खेर जाने सामग्री र जिवाणु, विषाणु जस्ता संवेदनशिल वस्तुहरु वातावरणमा जान नदिन कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार कार्यालयले प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।
२८. **कार्यालयको Accreditation गर्ने:** कार्यालय अन्य संस्था, कम्पनी, देशहरुबाट पनि चिनिई मान्यता प्राप्त गराउनकार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार Accreditation का खुडकिलाहरु पुरा गर्दै गई कार्यालयको Accreditation गर्नुपर्ने छ ।
२९. **NS प्रमाणपत्र लिने:** कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार कार्यालयले NS प्रमाणपत्र लिने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
३०. **ISO Certificate लिने:** कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए अनुसार कार्यालयले ISO Certificate प्राप्त गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
३१. **भ्याक्सिन उत्पादन / एन्टिजन उत्पादन सम्बन्धी बैदशिक तालिम:** समय सापेक्ष नयाँ प्रविधि भित्र्याउन, कुनै भ्याक्सिन उत्पादन विशेषको तालिम, टिस्युकल्चर तालिम, लायफोलाइजर संचालन तालिम, बोयलर संचालन तालिम, वायोसेफ्टी तालिम, एन्टिजन बनाउने, खोप/ एन्टीजन स्टान्डर्डाइज गर्ने, असल प्रयोगशाला अभ्यास तालिम जस्ता विषयहरुमा कर्मचारीहरुलाई नियमित रुपमा तालिम दिन कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
३२. **भ्याक्सिन सम्बन्धी अवलोकन भ्रमण:** कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई अन्य मुलुकहरुमा भइरहेका भ्याक्सिन उत्पादन सम्बन्धी जानकारी लिन कार्यालयले भ्याक्सिन सम्बन्धी अवलोकन भ्रमण नियमित रुपमा राख्न बजेट व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।
३३. **भ्याक्सिन व्यवस्थापन समिति:** कार्यालयको खोप सम्बन्धी स्टकिस्ट निर्देशिका, कार्यविधि, भेटेरिनरी जैविकी सम्बन्धी मापदण्ड, प्रोटोकल, म्यानुअल बनाउन वा परिमार्जन गर्न, खोप उत्पादन तथा विक्री वितरण सम्बन्धी निर्देशन दिन, खोपको दर रेट निर्धारण गर्न, निःशुल्क वितरण गरिने खोपहरुको नितीगत निर्णय गर्न र अन्य भ्याक्सिन उत्पादन सम्बन्धी निर्णय गर्न निम्न अनुसारको भ्याक्सिन व्यवस्थापन समिति रहने छः
- (क) महानिर्देशक, पशु सेवा विभाग – अध्यक्ष
  - (ख) निर्देशक, पशु स्वास्थ्य निर्देशनालय – सदस्य
  - (ग) प्रमुख, केन्द्रीय पशु रोग अन्वेषण प्रयोगशाला – सदस्य
  - (घ) प्रमुख, भेटेरिनरी गुणस्तर तथा औषधी व्यवस्थापन कार्यालय – सदस्य
  - (ङ) प्रमुख, केन्द्रीय पशु क्वारेन्टाइन कार्यालय – सदस्य
  - (च) वातावरणविद – एक जना – सदस्य
  - (छ) प्रतिनिधि – पशुपंछी विकास मंत्रालय – सदस्य
  - (ज) आमन्त्रित विषय विशेषज्ञ – बढीमा दुई जना – सदस्य
  - (झ) प्रमुख, केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला – सदस्य सचिव
- भ्याक्सिन व्यवस्थापन समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार समय समयमा बस्ने छ । आर्थिक नर्मस अनुसार बजेट व्यवस्था भए बमोजिम खर्च गर्न सकिनेछ ।

३४. **क्वालिटी कन्ट्रोल र क्वालिटी एस्युरेन्स सम्बन्धी व्यवस्था:**

- क. कार्यालयको गुणस्तर नियन्त्रण शाखा (क्वालिटी कन्ट्रोल) ले कार्यालयबाट उत्पादन भएका विभिन्न खोपहरुको आन्तरिक गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने यस इकाइको मुख्य दायित्व हुनेछ । गुणस्तर नियन्त्रणको लागि आवश्यकता अनुसार खोपको सेफ्टी टेष्ट, पोटेन्सी टेष्ट, स्टरलिटीटेष्ट, भ्याकुम टेष्ट, इफिकेसी टेष्ट आदि जस्ता परिक्षणहरु गर्नु यस इकाईको जिम्मेवारी हुनेछ । यसको साथसाथै खोप उत्पादनमा प्रयोग हुने विभिन्न कच्चा पदार्थहरु, विउ, विजन, केमिकल, रिएजेन्ट, मिडिया र अन्य सामग्रीहरुको गुणस्तर आवश्यकता अनुसार जाँच परिक्षण गर्ने कार्य गर्नेछ ।

ख. कार्यालयको गुणस्तर व्यवस्थापन (क्वालिटी एस्युरेन्स) शाखाले खोपको गुणस्तरीय उत्पादनको लागि भ्याक्सिन उत्पादन शाखा तथा गुणस्तर नियन्त्रण शाखाबाट SOP/Protocol अनुसार काम भए नभएको यकिन गर्नुका साथै गुणस्तरीय उत्पादन गर्नको लागि भ्याक्सिन उत्पादन शाखा तथा गुणस्तर नियन्त्रण शाखाको नियमन नियन्त्रण गर्नेछ । प्रयोगशालाबाट उत्पादन भएको भ्याक्सीनहरू प्रयोग गर्न उपयुक्त रहे नरहेको यकिन गरि उपयुक्त भ्याक्सीन मात्र प्रयोगको लागि रिलिज गर्ने काम पनि यसै शाखाको रहनेछ । यस शाखाले प्रयोगशालाको क्वालिटी म्यानुअल बनाउने तथा प्रयोगशालाको आन्तरिक तथा बाह्य अडिट कार्य गर्ने गराउने कार्य पनि गर्नेछ ।

सम्पर्कको लागि

केन्द्रीय जैविकी उत्पादन प्रयोगशाला

त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ

फोन नं. ०१-४२५२३४८

Website: www.cbpl.gov.np

Email: info@cbpl.gov.np